

Tanítási tervezet

Az óra időpontja: 2018.11.28.

Iskola, osztály: ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium, 7. c osztály

Iskola neve és címe: ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium, Budapest, Trefort u. 8. 1088

Tanít: Pusztai Réka Alexandra

Témakör megnevezése: Ausztrália, a sarkvidékek és az óceánok földrajza

Tanítási egység (téma) címe: Világtenger és Óceánia földrajza

Az óra (jellemző) típusa: Új ismereteket szerző és feldolgozó óra

1. Tantervi követelmények

1.1. A tanítási óra oktatási céljai: A világtenger ismereteinek bővítése, Óceánia megismerése

1.2. A tanítási óra képzési, fejlesztési céljai: A modellszerű gondolkodás fejlesztése, a tengeráramlások működésének és szerepének megismerése, Óceánia, mint szigetvilág az óceánban című témakör ismereteinek elsajátítása, Óceánia speciális fekvéséből adódó gazdasági, társadalmi és környezeti következményeinek (hajózás, idegenforgalom stb.) megismerése.

1.3. A tanítási óra nevelési céljai: Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

1.4. Oktatási követelmények:

- a. Fogalmak:
 - új fogalmak: Óceánia, Polinézia, Mikronézia, Melanézia
 - megerősítendő fogalmak: világtenger, tenger, óceán, tagolt part, tagolatlan part
- b. Folyamatok:
 - új folyamatok: tengeráramlás
 - megerősítendő folyamatok: -
- c. Összefüggések:
 - új összefüggések: tengeri vízkörzés és a hőmérséklet kapcsolata
 - megerősítendő összefüggések: népsűrűség (népesség és terület kapcsolata)
- d. Megfigyelések, vizsgálatok, kísérletek: Modellvizsgálat – a tengeri vízkörzés hőmérsékleti okának belátása
- e. Fejlesztendő készségek, kompetenciaterületek: A világban való eligazodáshoz szükséges térbeli és időbeli tájékozódó készségek kifejlesztése, információhordozók használati készségének kialakítása, a modellekben való gondolkodás készségének kialakítása, anyanyelvi kommunikáció, matematikai, természettudományi és technológiai kompetencia, valamint a kulturális kompetencia fejlesztése
- f. Főbb tanulói tevékenységek: egyéni és csoportmunka

2. Szemléltető és munkaeszközök: Modellkísérlet (dinamikus folyamatmodellezés) - a tengeri vízkörzés hőmérsékleti okának bemutatása, projektor, laptop, kivetített prezentáció

3. Felhasznált irodalom:

- dr. Makádi Mariann - Kompetenciafejlesztő földrajztanítás (Összefoglaló szakmódszertani tanulmány)
- Makádi M. – Farkas B. P. – Horváth G. (2015): Vizsgálati és bemutatási gyakorlatok a földrajztanításban. Elektronikus egyetemi jegyzet. ELTE TTK FFI, Budapest, 349 p.
- www.geogo.elte.hu
- http://geogo.elte.hu/images/downloads/2_Dokumentumok/2.2_Kozoktatatasi_tantervek_kovetelmennyrendszerek/Kerettantervek/Kerettanterv_Foldrajz_7-8_2014.pdf
- Balázs Dénes (1981): Ausztrália, Új-Zéland, Óceánia, Panoráma Kiadó, Budapest, 755-766.
- Rényi Péter, Rényi Alfréd, Csűrös Zoltán, Julesz Miklós, Hevesi Gyula, Berei Andor, Ernst Jenő (1962): Új Magyar Lexikon, Akadémia Kiadó, 3. kiadás, 5. kötet, Budapest

4. Mellékletek jegyzéke

- **1. melléklet:** Tanulók számára kiosztott feladatlapok és az ültetési rend kapcsolata:
- **2. melléklet:** Diákok számára kiosztott feladatlapok (egyéni munka) – Polinézia, Mikronézia, Melanézia
- **3. melléklet:** Csoportmunka feladatlap
- **4. melléklet:** Tagolt és tagolatlan partvidékekről bemutatott fotók
- **5. melléklet:** Modellkísérlethez kapcsolódó tengerjárásokat bemutató ábra

Az óra felépítése

Idő	Az óra menete	Didaktikai mozzanat	Módszer	Munkaforma	Eszköz
1-3'	Jelentés , hiányzó diákok felírása, adminisztratív feladatok elvégzése	Adminisztráció rögzítése	Diákok általi jelentés	-	Papír, toll
3-10'	A tanóra egy játékos ismétléssel kezdődik. A diákok az előző órán a világtenger földrajzáról tanultak, melynek kapcsán elsajátított definíciókat és kulcsfogalmakat az óra elején közösen átismételjük. (Definíciók: világtenger, óceán, tenger, beltenger, peremtenger, tagolt és tagolatlan partvidékek) Az ismétlés tanári irányítással a tanulók felszólításával történik. A pedagógus az adott fogalom nevének említése után egy földgömb alakú labdát annak a tanulónak dobja, akitől az adott definíció elmondását és ismertetését várja.	Ismeretek felelevenítése, Megtanult definíciók ellenőrzése	Magyarázat Megbeszélés	Egyéni munka	Földgömb alakú labda
10-13'	Az elsajátított definíciók átismétlése után a pedagógus projektor segítségével képeket vetít ki, melyekről a tanulónak el kell dönteniük, hogy tagolt vagy tagolatlan partvidéket mutat-e be az adott fotó. A kivetített képeket a <i>4. melléklet</i> tartalmazza.	Tanult információk elmélyítése, Meglévő ismeretek gyakorlati alkalmazása	Szemléltetés Megbeszélés Magyarázat	Egyéni munka	vizuális eszközök: projektor, (vetítővászon) audiovizuális eszközök: számítógép/laptop, Pendrive – prezentáció (ppt)
13-20'	Tengeráramlások megismerése Prezentáció folytatása Modellvizsgálat - a tengeri vízkörzés hőmérsékleti okának belátása A pedagógus egy üveggádat 2/3-ad részéig vízzel megtölt, melynek egyik oldalához kék színű ételfestékkel megfestett jégkockákat helyez, majd az üveggád másik oldalához piros színű ételfestékkel megfestett forró vizet önt. A tanulóknak a modellvizsgálat során meg kell figyelniük a végbemenő változásokat, az eltérő színű és hőmérsékletű vizek áramlási irányát, valamint meg kell magyarázniuk a folyamat okát, továbbá ismeretek és a prezentációban kivetített ábra (7.dia) segítségével meg kell magyarázniuk, hogy az üveggád két oldala Földünk mely pontjait demonstrálhatják A végbemenő folyamat megfigyelése közben a tanulók a modellvizsgálatról	Megfigyelés, Folyamatmodell elemzése, Általánosítás, információk rögzítése, Következtetések levonása	Szemléltetés Modellelemzés Megbeszélés Magyarázat	Frontális munka Egyéni munka	Modellkísérlet: • Üveggád • Piros és kék színű ételfesték • Víz • Kék színű jégkockák • Piros színű forró víz vizuális eszközök: projektor, (vetítővászon) audiovizuális eszközök: számítógép/laptop, Pendrive – prezentáció (ppt)

	a füzetükbe rajzot készítenek, majd leírják a megfigyelt tapasztalataikat.				
20-28'	Óceánia rövid bemutatása A pedagógus prezentáció kivetítése során elmondja a legfontosabb információkat és jellemzőket Óceániáról (elhelyezkedése, kialakulása, felfedezése, 3 fő szigetvilága) Diákok az elhangzottakat füzetükbe lejegyzetelik.	Tényanyagszerzés	Szemléltetés Megbeszélés Magyarázat Térképolvasás	Frontális munka Egyéni munka	vizuális eszközök: projektor, (vetítővászon) audiovizuális eszközök: számítógép/laptop, Pendrive – prezentáció (ppt)
28-35'	Polinézia, Mikronézia és Melanézia megismerése egyéni munka formájában A tanulók a tanteremben 2 oszlopban, oszloponként 3-3 fővel ülnek. Kihasnálva a terem adottságait, valamint az osztály ültetési rendjét, az egyéni feldolgozásra szánt, 3 különböző témakört feldolgozó feladatlapot a pedagógus az <i>1. melléklet</i> című táblázat alapján kiosztja a tanulók számára: A diákoknak a tanár 1-1 feladatlapot ad (lásd: <i>2. melléklet</i>), melyek vagy Polinéziáról, Mikronéziáról, vagy Melanéziáról szólnak. A feladatlapok az adott szigetcsoportról 1-1 rövid ismeretközlő szövegrészletet tartalmaznak, valamint 2 kérdést. A tanulóknak munkájuk során legelőször a szövegrészletet kell elolvasniuk, majd annak értelmezését követően válaszolniuk kell a feladatlapon szereplő kérdésekre. A szöveg elolvasására, feldolgozására, valamint a két kérdés megválaszolására a diákoknak 6 perc áll rendelkezésre.	Tényanyagszerzés Ismeretek alkalmazása	Magyarázat	Egyéni munka	Feladatlapok (32 db) (2. melléklet)
35-44'	Óceánia - csoportmunka Az egyéni munkát követően a pedagógus az <i>1. melléklet</i>ben szereplő táblázat alapján 3 fős csoportokat alakít ki. A táblázatban szereplő különböző színek 1-1 létrehozott csoportot jelölnek. (Fentiek alapján tehát az osztályt 11 db 3 fős csoportra bontjuk.) Minden csoport a <i>3. melléklet</i>ben csatolt feladatlapot megkapja, melyet csoportmunka formájában megoldanak. A csoportmunkára vonatkozó feladatlap kitöltése a diákok részéről kooperatív együttműködést, közös ötletelést, és	Tanult információk elmélyítése, Meglévő ismeretek gyakorlati alkalmazása	Megbeszélés Magyarázat	Csoportmunka	Csoportmunka feladatlapok (3. melléklet)

	az olvasott információk megosztását és megbeszélését igényli.				
44-45'	Házi feladat kijelölése Egyéni munka formájában a Csoportmunka feladatlapjának befejezése, feladatainak otthoni megoldása	Tanult információk elmélyítése, Meglévő ismeretek gyakorlati alkalmazása	Megbeszélés	Egyéni munka	-

Mellékletek

1. *melléklet:*

Osztályterem kialakítása:

1. tanuló Polinézia	2. tanuló Mikronézia	3. tanuló Melanézia
7. tanuló Polinézia	8. tanuló Mikronézia	9. tanuló Melanézia
13. tanuló Polinézia	14. tanuló Mikronézia	15. tanuló Melanézia
19. tanuló Polinézia	20. tanuló Mikronézia	21. tanuló Melanézia
25. tanuló Polinézia	26. tanuló Mikronézia	27. tanuló Melanézia
31. tanuló Polinézia	32. tanuló Mikronézia	

4. tanuló Polinézia	5. tanuló Mikronézia	6. tanuló Melanézia
10. tanuló Polinézia	11. tanuló Mikronézia	12. tanuló Melanézia
16. tanuló Polinézia	17. tanuló Mikronézia	18. tanuló Melanézia
22. tanuló Polinézia	23. tanuló Mikronézia	24. tanuló Melanézia
28. tanuló Polinézia	29. tanuló Mikronézia	30. tanuló Melanézia

2. melléklet:

Diákok számára kiosztott feladatlapok (egyéni munka):

Polinézia

Polinézia Óceánia egy etnokulturális régiója, amely a Csendes-óceán déli és középső részén fekvő kisebb csoportokban, vagy magányosan elhelyezkedő szigetekből áll. Polinéziát mintegy 1000 különböző sziget alkotja, így a területet gyakran emlegetik a „Sok szigetek világának” is. Kiterjedése 26 000 km², lakosságát körülbelül 800 000 fő alkotja, melyből 450 000 főt a terület őslakói, a polinézek képviselik. Az őslakosokon kívül jelentős arányszámban élnek még itt japánok, indiaiak, filippinek, kínaiak és kisebb számban amerikaiak is. A szigetek legnagyobb része alacsony tengerszint feletti magasságú, gyűrű alakú korallsziget, melyet korall-atollnak nevezünk. Polinézia területén a korall-atoll szigeteken kívül még vulkáni szigetekkel is találkozhatunk, azonban számuk jóval kevesebb. A területen még a mai napig is gyakoriak a földrengések és a pusztító tornádók. Polinézia jelentősebb szigetcsoportjai: Hawaii, Marquesas, Phoenix, Tuamotu, Samoa, Tokelau, Tubuai, Társaság-szk (ez utóbbihoz tartozik Tahiti). Egyes felsorolások Polinéziához tartozónak tekintik a távol fekvő Húsvét-szigetet is. Közigazgatásilag az USA, Nagy-Britannia, Új-Zéland és Franciaország között oszlanak meg. A terület gazdasági szempontból is jelentős. A polinéz lakosság túlnyomó része a turizmusban dolgozik, vagy halászattal és egyéb mezőgazdasági termények (cukornád, kókusz, ananász) termesztésével foglalkozik.

1. Hány sziget található Polinézia területén?

2. Határozd meg Polinézia népsűrűséget! Milyen adatokra lesz szükséged a számításhoz?

Szükséges adatok:

Számítás menete:

Mikronézia

Mikronézia Óceánia egy régiója, amely a Csendes-óceán nyugati részén terül el. Tőle nyugatra helyezkednek el a Fülöp-szigetek, délnyugatra Indonézia, délre Pápua Új-Guinea, és Melanézia, keletre és délkeletre pedig Polinézia. Mikronézia nem keverendő össze a Mikronéziai Szövetségi Államokkal, amely a régiónak csak egy részét öleli fel. Mikronézia vulkáni alapon alacsony korallszigetektől, atollokból áll. Mikronéziát gyakran a „Kis szigetek világaként” is emlegetik, hiszen a terület mintegy 3452 km² kiterjedésű, melyen 1458 sziget található. A terület népességét 210 000 fő alkotja, melynek 60%-a az őslakosokhoz tartozó mikronéziai. A maradék lakosságot filippinek, kínaiak és japánok alkotják. Mikronézia részét képezik a Palau,- Mariana,- Karolina,- Marshall-szk., Bonin-szk., Wake – és Guam-sziget, Gilberi- és Ellice-szk, valamint a Nauru-sziget is. A terület gazdasági életét az angolok és amerikaiak irányítják. Mikronézia szigetein jelentős mezőgazdasági tevékenységet is folytatnak, melynek keretében számos déli gyümölcsöt, kakaót és kókuszdiót termesztenek. Mikronézia külkereskedelme leginkább USA, Nagy-Britannia és Ausztrália felé irányul. Mikronézia egyik legkülönlegesebb exportcikke a kopra. A kopra a kókuszdió kiszárított húsa, amely alapanyaga a kókuszolajnak és számos takarmánynak.

1. Hány sziget található Mikronézia területén?

2. Határozd meg Mikronézia népsűrűségét! Milyen adatokra lesz szükséged a számításhoz?

Szükséges adatok:

Számítás menete:

Melanézia

Óceánia szigetvilágának Ny-i, a legnagyobb szigetekből álló része. Területe 960 000 km², melyen közel 3 millió ember él, melynek 90%-a őslakos, azaz 2,7 millió fő pápuai és melanéziai származású, valamint a maradék 300 000 lakost polinéziaiak, kínaiak, indiaiak és fehérek alkotják. Előbbiekből adódóan Melanéziát a „feketék szigetvilágaként” is szokták emlegetni. Melanézia lapos ívalakja egy belső (Új-Kaledónia és Loyauté-szk.) és egy külső (Admiralitás,-Bismarck, Salamon-szk. és az új Hebridák) szigetsorból áll. Egyesek az Ausztráliával szerkezetileg összefüggő Új-Guineát is Melanéziához tartozónak tekintik. A Melanéziához tartozó Új-Zéland két nagy és több kisebb szigete a déli mérsékelt övezetben fekszik. Északi-szigete vulkanikus jelenségekben bővelkedik („a tűz szigete”), míg a Déli-sziget („a jég szigete”) jégformálta magas hegyvonulataival hívja fel magára a figyelmet. A fejlődő ipar mellett meghatározó szerepet játszik az ország juh- és tejelőszarvasmarha-tenyésztése is. A Fidzsi-szigetek átmenetet alkotnak Melanézia, Polinézia és Mikronézia között. Melanézia szigeteinek többsége vulkanikus eredetű, de a vannak korallszigetei is. Éghajlata trópusi, melynek minden évszakára jellemző az eső. Trópusi erdői D felé szavannába mennek át. Az őslakosság nagy része még mindig kezdetleges gyűjtögető, halászó-vadászó életmódot folytat. Melanézia partvidékeire jellemző az ültetvényes gazdálkodás, melynek legfontosabb terményeit a kókuszdió, kávé, kakaó és ananász képezi.

1. Hány sziget található Melanézia területén?

2. Határozd meg Melanézia népsűrűségét! Milyen adatokra lesz szükséged a számításhoz?

Szükséges adatok:

Számítás menete:

3. melléklet:

Csoportmunka feladatlap

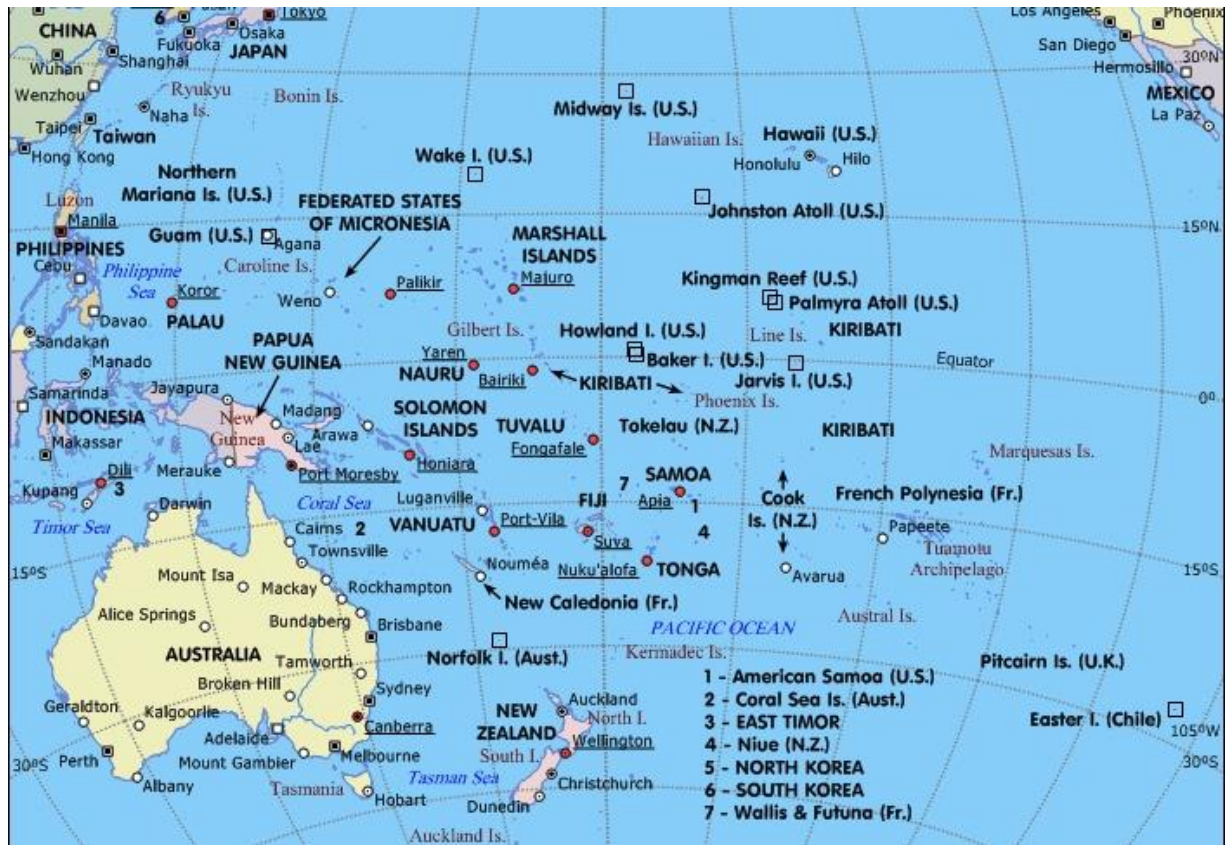
1. Egészítsd ki az alábbi szövegrészetet a megfelelő szavakkal!

Óceánia a _____- óceán hatalmas, több ezer kisebb-nagyobb szárazulattól álló szigetvilága. Három nagy szigetcsoportja: _____, _____, és _____. Az átmenetet a szigetcsoportok között a _____- szigetek képezik. A három nagy egység közül a legnagyobb területű szigetcsoport _____, amely mintegy _____db szigetet foglal magában. Óceánia legnagyobb szigete _____, mely _____ részét alkotja. A népsűrűség értéke a három szigetcsoport közül _____-ban a legmagasabb, hiszen értéke _____ fő/km²-t is eléri. Óceánia szigetein még napjainkban is magas az őslakosok aránya, akiket leginkább _____, _____, _____ etnikai csoportok alkotnak. Ők főképp _____ és _____ foglalkoznak. A forró övezeti kedvező éghajlati sajátosságok miatt Óceánia számos szigetén természetnek _____, _____, és _____ is. Jelentős a mezőgazdasági termékek exportja _____, _____, és _____-ba is.

2. Keresd a párját! Kösd össze az alábbi földrajzi neveket a hozzájuk tartozó másik elnevezésükkel!

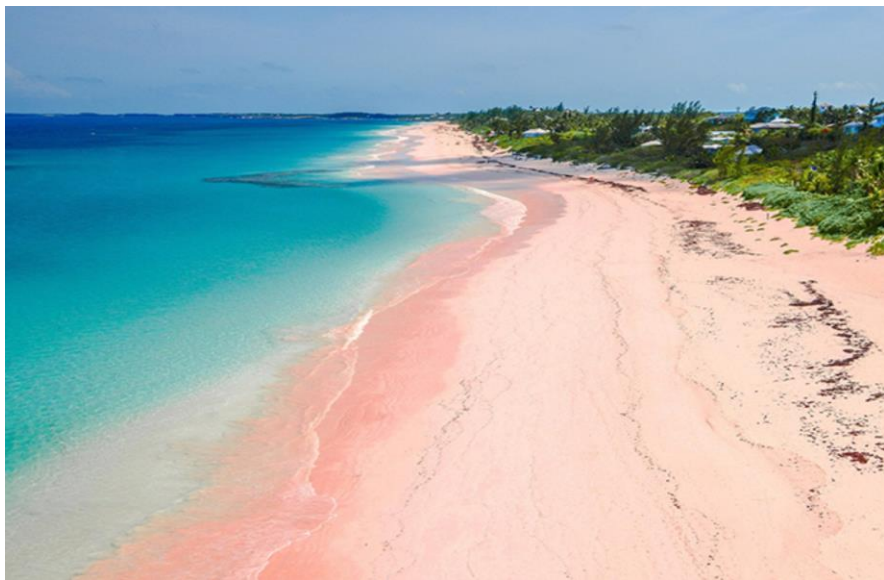
Mikronézia	„Jég-szigete”
Polinézia	„Feketék szigetvilága”
Melanézia	„Kis szigetek világa”
Új-Zéland É-i szigete	„Sok sziget világa”
Új-Zéland D-i szigete	„Tűz – szigete”

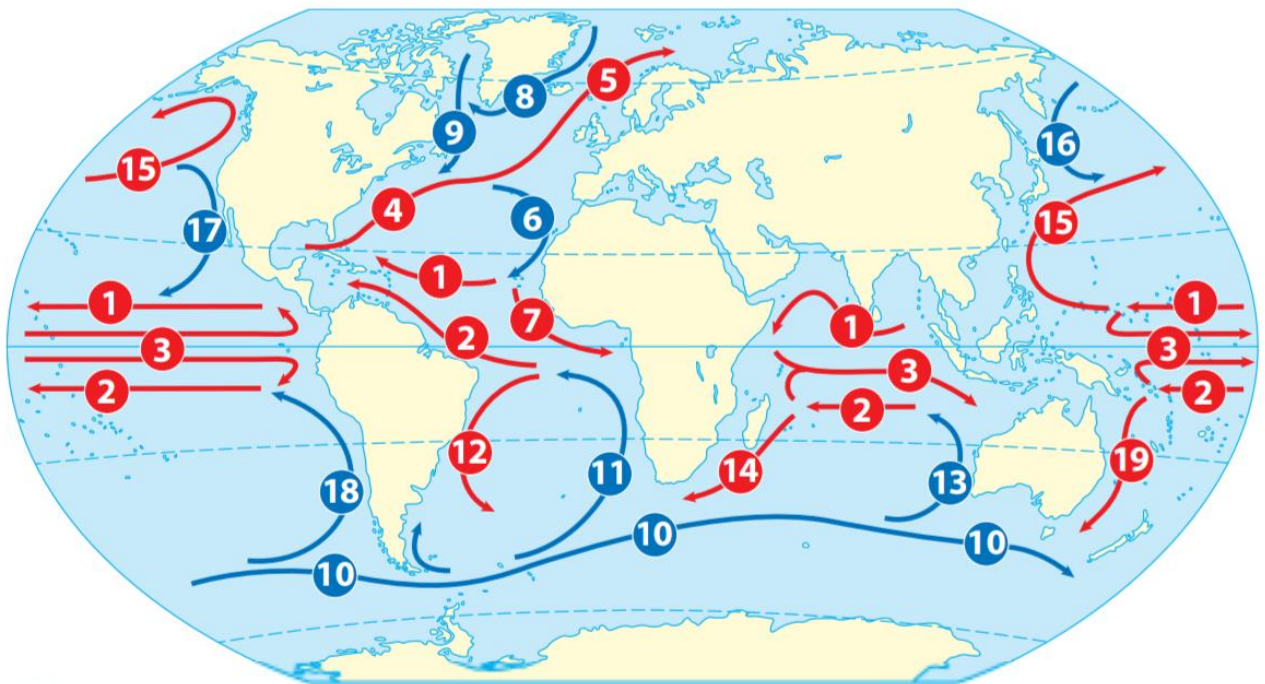
3. Jelöld be az alábbi térképrészleten Óceánia három nagy szigetcsoportját!

4. melléklet:

- 1 Északi-Egyenlítői-áramlás 2 Déli-Egyenlítői-áramlás 3 Egyenlítői-ellenáramlás
4 Golf-áramlás 5 Észak-atlanti-áramlás 6 Kanári-áramlás 7 Guineai-áramlás
8 Kelet-grönlandi-áramlás 9 Labrador-áramlás 10 Nyugati szél-áramlás
11 Benguela-áramlás 12 Brazíliai-áramlás 13 Nyugat-ausztráliai-áramlás
14 Agulhas-áramlás 15 Kuro-shio-áramlás 16 Oya-shio-áramlás
17 Kaliforniai-áramlás 18 Humboldt-áramlás 19 Kelet-ausztráliai-áramlás

A Föld óceánjai és legfontosabb tengeráramlásai